

مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

معاونت آموزش

مدیریت امتحانات

بسمه تعالی

امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۸۸

پاسخنامه

پایه :	۴	موضوع :	فقه ۲
تاریخ :	۸۸/۳/۲۸	ساعت :	۱۰/۳۰

نام کتاب: شرح لمعه، از الفصل السادس تا کتاب المتاجر

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

۱. المراد بالصدّة، هو منع الناسک عن الحجّ أو العمرة أ ۳۷۱
 - أ. بالعدوّ و ما فی معناه ☒
 - ب. بالعدوّ فقط ☐
 - ج. بالعدوّ والمرض ☐
 - د. بالمرض فقط ☐
۲. کدام گزینه، با یک شاهد و یک قسم، اثبات می شود؟ د قضاء
 - أ. نکاح - طلاق خلع - غصب ☐
 - ب. طلاق - رجعة - صلح ☐
 - ج. عیوب زنان - عیوب مردان - قرض ☐
 - د. دین - هبه معوّضه - بیع ☒
۳. إذا رجع الشاهدان بعد الحكم ب شهادات
 - أ. يُنقض الحكم وضمن الشاهدان ☐
 - ب. لم ينقض الحكم وضمن الشاهدان ☒
 - ج. ينقض الحكم وضمن الشاهدان إن كانت العين تالفّة ☐
 - د. لم ينقض الحكم وضمن الشاهدان إن كانت العين تالفّة ☐
۴. با کدام گزینه ولایت قاضی منصوب از طرف امام ثابت می شود؟ أ قضاء
 - أ. بالشیاع ☒
 - ب. بخطّ الامام مع أمن التزوير ☐
 - ج. بشهادة رجلین ☐
 - د. بخطّ الامام مع أمن التزوير مع احتماله ☐

تشریحی:

* «فی الوطی عامداً عالماً بالتحريم قُبلاً أو دُبُراً قبل المشعر وإن وقف بعرفة بدنة ...». ۳۶۳

۱. ضمن توضیح عبارت فوق، تفاوت حکم وطی قبل المشعر و بعد المشعر را بیان کنید.
 وطی در قبل و دبر با علم به تحریم و از روی عمد، اگر قبل از مشعر، باید یک شتر کفاره دهد و حجّش فاسد شده باید آن را تمام کرده، سال آینده نیز آن را به جا آورد. اگر وطی بعد المشعر باشد، باید یک شتر کفاره دهد ولی حجّش فاسد نیست.

۲. در کتاب الجهاد، اصطلاحات «رباط» و «کافر حربی» و «رضخ» و «مداهنه» به چه معنا هستند؟

الرباط: هو الارصاد فی اطراف بلاد الإسلام للإعلام بأحوال المشرکین.

کافر حربی: هو غیر الکتابی من أصناف الکفار.

رضخ: العطاء الذی لا یبلغ سهم المجاهدين کالمرأة والخنثی.

مداهنه: المعاقدة من الامام أو نائبه مع من یجوز قتاله، علی ترک الحرب مدةً معيّنة.

۳. شروط چهارگانه وجوب امر به معروف و نهی از منکر را نوشته و مراتب آن را نام ببرید. ۳۹۱

۱. علم به معروف و منکر. ۲. اصرار فاعل و تارک. ۳. امن از ضرر. ۴. احتمال تأثیر.

مراتب: ۱. اظهار الکراهة. ۲. ثم القول اللین. ۳. ثم القول الغلیظ. ۴. ثم الضرب.

۴. كفارة مرتبه و مخیره را همراه با مثال تعريف كنيد. چه كفاره ای هر دو وصف ترتيب و تخيير را دارد؟ ۳۹۸

مرتبه: بايد به ترتيب عمل شود و در صورت تعذر اولی، نوبت به دوّمی می رسد و هكذا مثل كفاره ظهار و كفاره قتل خطائی.

مخیره: از همان اول، شخص مختار است هر کدام از خصال را که خواست، انجام دهد (مثل كفاره شهر رمضان - خلف نذر و عهد)

كفارة يمين جامع هر دو وصف است: ۱. كفاره اش اطعام ده مسكين يا عتق رقبة (مخيراً) و اگر از این دو عاجز بود بايد سه روز روزه بگیرد.

* «ولا بدّ في النذر من كون الجزاء طاعة والشرط سائغاً، إن قصد بالجزاء الشكر، وإن قصد بالجزاء الزجر، اشتراط كون الشرط معصيةً أو مباحاً راجحاً فيه المنع». ۴۱۱

۵. عبارت را به طور کامل شرح داده و برای جزاء به قصد شكر و جزاء به قصد زجر، مثال بزنید.

نذر مجازات، به دو گونه است: أ. جزاء را به قصد شكر برخود لازم کند. در این صورت بايد جزاء طاعت باشد و شرط نیز بايد امری جایز باشد.

مثل: إن حَبَجْتُ أو رَزَقْتُ ولداً ... فَللهِ عَلَى كذا. ب. جزاء را به قصد زجر و جریمه برخود لازم کند. در این صورت شرط بايد معصیت یا مباح مرجوح باشد. مثل: إن زَنَيْتُ أو بَعْتُ دَارِي (مع مرجوحيته) فَللهِ عَلَى كذا.

۶. چهار شرط از شرایط ناذر را نوشته و نذر مجازات و تبرّعی را همراه با مثال تعريف كنيد. ۴۰۹

الكمال بالبلوغ والعقل والاختيار والقصد والاسلام والحرية.

نذر مجازات: نذری که مشتمل بر شرط باشد مثل إن جاء زيدٌ من السفر فَللهِ عَلَى كذا.

نذر تبرّعی: نذر بدون شرط مثل لله عَلَى كذا.

۷. سه معیار جهت تعیین مدّعی از منکر بیان کنید. موردی ذکر کنید که منطبق با هر سه معیار باشد. ۴۲۴

المدّعی هو الذی يُتْرَك لو ترك الخصومة. وقيل: هو من يخالف قوله الأصل. وقيل: هو من يُخالف قوله الظاهر والمنكر مقابله.

مثلاً: زيد ادعای طلب از عمرو می کند. و عمرو منکر آن طلب است. در این مثال زيد اگر سكوت کند رها می شود و قولش مخالف اصل است

(اصل براءت ذمه عمرو است از بدهی) و نیز قولش مخالف ظاهر است زیرا ظاهراً ذمه عمری بریء از دین است.

۸. قاضی تحکیم کیست؟ چرا در زمان غیبت، قاضی تحکیم قابل تصوّر نیست؟ ۴۲۰

هو الذی تراضی به الخصمان ليحكم بينهما مع وجود قاضٍ منصوب من قبل الامام.

زیرا قاضی تحکیم اگر مجتهد باشد، حکمش نافذ است حتی اگر او را حکم قرار ندهند. و اگر مجتهد نباشد که اصلاً حکمش نافذ نیست مطلقاً

(چه او را حکم کنند یا حکم نکنند)

* «والمعتبر في الشروط المعتمدة في الشهادة، وقت الأداء لا وقت التحمل». ۴۴۷

۹. مراد از «وقت الأداء» و «وقت التحمل» چیست؟ چهار شرط از شروط معتبر در شاهد را بیان کنید.

وقت الأداء: وقت گواهی دادن در نزد حاکم شرع.

وقت التحمل: هنگام ناظر جریان بودن.

بلوغ - عقل - اسلام - ایمان - عدالت - طهارة المولد - عدم التهمة.